

EVROPSKÁ CENA PREVENČE KRIMINALITY 2019 (národní kolo)

Téma: Prevence kriminality mladistvých v souvislosti s drogami

Všeobecné informace

1. Kdo/jaká instituce projekt nominuje a realizuje.

Nominuje: Krajský úřad Ústeckého kraje

Realizuje: WHITE LIGHT I, z. ú., Pražská 166/47, 400 01 Ústí nad Labem,
www.wl1.cz

2. Název projektu.

Všeho (jenom) s (M)írou

3. Osoba odpovědná za projekt a kontaktní osoba – kontaktní údaje.

Bc. Bronislava Marko

4. Datum zahájení projektu (01/09/2016).

Je projekt stále ve stavu realizace (Ano/Ne)?

Pokud není, uveďte datum jeho ukončení (dd/mm/rrrr).

Zahájení projektu: 1. 9. 2016. Projekt stále probíhá.

5. Kde je možné se o projektu dovědět více informací? Uveďte odkaz na webové stránky projektu či na jiné zdroje dostupné online.

<http://wl1.cz/centrum-primarni-prevence/>

6. Popis projektu na jednu stránku. (max. 600 slov)

Preventivní program pro žáky 5. – 7. tříd ZŠ „Všeho (jenom) s (M)írou“ hravou a interaktivní formou předává klíčové informace o návykových látkách, o nutkavém a závislostním chování a souvisejících tématech. Projekt **byl vytvořen adiktology, jde o autorský program certifikovaný dle Standardů odborné způsobilosti MŠMT**. Hlavním východiskem preventivních aktivit projektu je bio-psycho-socio-spirituální model závislosti. Proto se realizované aktivity zaměřují zejména na posilování teoretických znalostí žáků škol v kombinaci s aktivitami podporujícími rozvoj jejich sociálních dovedností a kritického přemýšlení. Tím se projekt snaží ovlivnit postoje a životní hodnoty žáků, posilovat jejich sebevědomí a přispívat k tomu, aby preferovali zdravý životní styl – tj. aby vše dělali jenom s mírou.

Pro projekt byly vytvořeny grafické postavy Míry (hocha) a Míry (dívky), které žáky – účastníky jednotlivými částmi preventivního programu provázejí. Preventivní program tvoří 4 tematické bloky, které žáci během školního roku absolvují:

1. „Člověk – tvor závislý“ – na konkrétních příkladech žákům přibližuje pojem závislost.
2. „Člověk – tvor rozmazlený“ – zprostředkovává žákům interaktivní formou proces vzniku a rozvoje závislosti.
3. „Člověk – tvor hravý“ - se zaměřuje na téma tzv. nelátkových závislostí – tj. hazardní hraní, užívání IT, PC, mobilů a bezpečné chování na internetu.
4. „Člověk – tvor společenský“ - se zaměřuje na témata užívání alkoholu a kouření, jsou využívány pracovní listy a prožitkové aktivity.

1. a 2. blok jsou realizovány v jeden den, v rozsahu 3 hodin. Na ně s časovým odstupem navazují třetí a čtvrtý blok, které jsou realizovány odděleně, každý v rozsahu 3 hodiny. Vzdělávacích bloků se účastní třídní učitel/-ka.

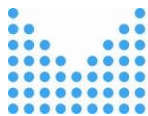
Všechny tematické bloky jsou provázané, interaktivní, jsou při nich využívány autorské hry (kolo štěstí, telefonní hry a další), pracovní listy, filmové ukázky a prožitkové aktivity. Průběžně jsou všechny přítomné děti zapojovány do diskuse k probíraným tématům.

S třídou žáků pracuje vždy tým 2 proškolených a supervidovaných pracovníků. Od září 2019 tvoří tým lektorů 14 pracovníků.

I. Projekt by měl být zaměřen na prevenci/snížení kriminality či na zvyšování pocitu bezpečí v rámci daného tématu.

7. Čím/jak projekt přispívá k prevenci kriminality a/nebo ke snížení kriminality a zvyšování pocitu bezpečí? Zaměřuje se projekt na zvyšování povědomí občanů nebo aplikuje jiné mechanismy? **(max. 200 slov)**

Jde o projekt primární prevence užívání návykových látek a jiných forem chování s potenciálem vzniku a rozvoje závislostního chování ve školách, pracuje se žáky 5. - 7. tříd na II. stupni základních škol či se studenty osmiletých gymnázií. Prostřednictvím dialogu, jednoduchých i složitějších zážitkových her navazují lektori se žáky kontakt a budují vzájemnou důvěru a v prostředí společné diskuse probírají informace o tématech užívání návykových látek a tzv. nelátkových závislostí. Lektori v případě potřeby korigují zavedené mýty a stereotypy o diskutovaných tématech. S ohledem na věkovou skupinu žáků 5. – 7. tříd ZŠ respektive osmiletých gymnázií je hlavní pozornost věnována kouření, užívání alkoholu a tzv. nelátkovým závislostem (hazardní hraní/sázení, užívání internetu, PC, mobilů a chování na sociálních sítích). Zejména u posledně uvedené formy chování lektori nepracují s tzv.

nulovou tolerancí či černobílými zákazy, ale společně se žáky se snaží hledat míru v užívání informačních technologií.

Ústecký kraj patří mezi regiony s vysokou prevalencí různých forem rizikového chování s potenciálem vzniku a rozvoje závislostního chování – ať už látkových, či nelátkových závislostí. K tomu přispívá i řada nepříznivých socio-demografických faktorů, jež kvalitu života občanů v Ústeckém kraji a související nezdravé chování nepříznivě ovlivňují. Na území Ústeckého kraje je vysoká koncentrace heren (118). Dosud zde chybí ucelená a promyšlená koncepce primární prevence hazardního hraní/sázení, kouření, užívání alkoholu, ale i užívání IT.

Projekt se tak snaží přispívat ke zvyšování povědomí a nabourávání zavedených mýtů a stereotypů o různých formách chování s potenciálem vzniku a rozvoje závislostí, zejména u žáků základních škol a jejich prostřednictvím i u jejich rodičů či učitelů. Tím přispívá ke zvyšování jejich znalostí a dovedností a zprostředkovaně ke zvyšování jejich pocitu bezpečí a k prevenci kriminality se závislostním chováním související.

II. Projekt by měl být průběžně hodnocen a měl by postupně dosáhnout většiny svých cílů.

8. Proč projekt vznikl? Jaký(-é) problém(-y) měl vyřešit? Proběhla před zahájením projektu předběžná analýza stávajícího stavu? Kdo a jak ji provedl? Jaká data byla využita? Jakým způsobem tato analýza přispěla ke vzniku projektu? (**max. 150 slov**)

Projekt vznikl v reakci na neexistenci promyšlené koncepce primární prevence hazardního hraní/sázení, kouření, užívání alkoholu, ale i užívání IT, stejně jako na omezenou kapacitu státem certifikovaných preventivních programů v Ústeckém kraji. To vyplynulo jak z praktických poznatků poskytovatelů adiktologických služeb v kraji (SWOT analýza při tvorbě strategie protidrogové politiky Ústeckého kraje), tak z analýzy RVKPP a MŠMT zaměřené na primární prevenci rizikového chování na školách v krajích ČR. Respondenty byli školní metodici prevence – ti byli dotazováni, které oblasti prevence a jakým způsobem jsou ve školách zastoupené, respektive jaká jsou „bílá místa“. Do r. 2016 existoval v celém Ústeckém kraji pouze jediný certifikovaný preventivní program realizovaný NNO Světlo Kadaň, z.s. působící v regionu Kadaňsko, což bylo MŠMT a RVKPP kritizováno. Ke vzniku projektu přispěla dotační výzva RVKPP i finanční podpora Ústeckého kraje podporující certifikaci preventivních programů.

9. Jaké byly hlavní cíle projektu? Pokud je to relevantní, uveďte, které z těchto cílů byly hlavní a které vedlejší. **(max. 150 slov)**

Hlavním cílem ve vztahu k cílové skupině projektu je minimalizace rizikového chování u dětí a mladistvých, zejména v oblasti užívání alkoholu, kouření, hazardního hraní/sázení a/nebo užívání IT a sociálních sítí.

Hlavní cílem ve vztahu ke strategii protidrogové politiky Ústeckého kraje bylo zaplnit jedno z bílých míst na mapě certifikovaných preventivních programů zaměřených na chování s potenciálem vzniku a rozvoje různých forem závislostí.

10. Byla do projektového řízení zapracována procesní evaluace – hodnocení postupů během projektu? Kdo tato hodnocení prováděl (interní/externí týmy) a s jakými výsledky? Jaká kritéria hodnocení byla formulována? V jaké fázi se projekt nachází nyní a jak byly hodnoceny jeho jednotlivé fáze? Byly na základě takového hodnocení provedeny nějaké změny?¹ **(max. 300 slov)**

Realizace projektu je od jeho počátku průběžně vyhodnocována, 2x v průběhu školního roku. Lektori zpracovávají, s využitím hodnotících formulářů vyplňovaných žáky škol, zprávu. Ta je zpracovávána A) pro školu (zprávu obdrží vedení a třídní učitel) a B) pro ostatní kolegy lektory. Školy obdrží zprávu vždy do 30. 6. daného školního roku, v ní je vyhodnocen průběh realizace programu, jsou zmíněny případné anomálie, tak, aby na ně mohla škola – třídní učitel ve spolupráci se školním metodikem prevence v obdobích mezi preventivními bloky reagovat. Zpráva pro lektory analyzuje případná specifika jednotlivých třídních kolektivů a postupy lektorů, jak na případné odlišnosti reagovali, s čím se setkali, jak přizpůsobovali preventivní program potřebám školy/žáků, na co je nutné si „dát pozor“ apod.

Po každém bloku je prostřednictvím hodnotících formulářů získávána zpětná vazba od zúčastněných žáků a od učitele, který byl s dětmi ve třídě.

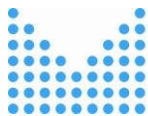
Prostřednictvím takto získaných informací se v průběhu realizace programu dle potřeby upravují začleněné hry a aktivity – upravuje se jejich náročnost (směrem k menší, ale i větší náročnosti, tak, aby děti byly schopné na hry reagovat, aktivně se do nich zapojit apod.).

Dále jsou vyhodnocována kvantitativní data, tj. kolik škol, tříd a dětí a v jaké časové dotaci bylo do programu zapojeno. Získávaná kvalitativní i kvantitativní data jsou v průběhu porad analyzována a na jejich základě tým lektorů provádí případné úpravy programu a/nebo procesu jeho realizace ve školách.

¹ Hodnocení postupů poskytuje informace o provádění vašeho programu. Jeho pomocí zjistíte, zda byl program proveden podle plánu, zda vznikly potíže či překážky, v jakých oblastech a za jakých okolností program funguje a zda se objevily neočekávané (kladné nebo záporné) vedlejší účinky.

Více o hodnocení postupů ve 3. Řadě souborů nástrojů EUCPN:

https://eucpn.org/sites/default/files/content/download/files/20140310_toolboxmanual_translationcz_0.pdf.

11. Bylo do projektového řízení zapracováno hodnocení výsledku či dopadu? Kdo toto hodnocení provedl (interní/externí tým), jaká data a metody byly využity a s jakým výsledkem? Jaká kritéria hodnocení byla formulována?² (**max. 300 slov**)

Projektové řízení využívá pravidelně výsledky, které jsou evaluací projektu získávány formou hodnotících dotazníků (žáci, učitelé). Evaluace je prováděna pracovníky, kteří jsou v projektu zapojeni, tj. lektoři, vedoucí projektu, vedoucí organizace. Jsou vyhodnocovány dotazníky, znalostní kvízy, hry a rozhovory (žáci) a hodnotící zprávy od lektorů (analýza dokumentů). Dále jsou to pozorování a rozhovory lektorů s vedoucími pracovníky projektu a organizace a případová supervize.

Kritéria hodnocení:

Osvojení a/nebo rozvoj (nových) znalostí/dovedností (žáci)

Atmosféra ve škole (vzájemná důvěra, pocit soudržnosti a bezpečí) (žáci + učitelé)

Počty dětí „zasažených“ rizikovou formou chování ve škole

Výstupy ze všech uvedených podkladů jsou analyzovány a využívány pro případnou úpravu do dalších bloků, které lektoři ve školách realizují „na míru“ dané škole/třídě apod.

III. Projekt by měl být (v rámci možností) inovativní a využívat nové metody a přístupy.

12. V čem jsou metody a postupy projektu inovativní? (**max. 150 slov**)

Jak vyplývá z názvu projektu „**Všeho (jenom) s (M)írou**“, klíčový přístup není postaven na zákazech, zastrahování, nulové toleranci k vybraným formám chování (zejména užívání IT, sociálních sítí či do budoucna, tj. v dospělosti, alkoholu), ale na hledání jejich zdravé míry a propagaci zdravého životního stylu a bezpečného chování na internetu.

Celý preventivní program je autorský, byl vytvořen mladými adiktology a kombinuje nejen jejich komplexní teoretické znalosti, ale i věkovou blízkost mezi lektory a žáky. Program je interaktivní, zprostředkovává pojednávání témat hravou formou s aktivním zapojováním žáků, společnými diskusemi a aktivitami. Pro program byla vytvořena ucelená grafika s postavičkami vrstevníků žáků Mírou (hochem) a Mírou

² Hodnocení výsledku či dopadu vám poskytne informace o účinnosti programu. Zjistíte, zda program přinesl žádoucí výsledky a v jakém rozsahu. Bez hodnocení postupů se však nedozvíte, zda pozorované změny souvisejí s (ne)vhodným prováděním vašeho programu.

Více o hodnocení výsledku či dopadu ve 3. Řadě souborů nástrojů EUCPN:

https://eucpn.org/sites/default/files/content/download/files/20140310_toolboxmanual_translationcz_0.pdf.

(dívkou), s nimiž se mohou žáci identifikovat, autorské jsou i všechny používané nástroje (pracovní listy, hry a pomůcky pro ně, prezentace apod.).

IV. Projekt by měl (v rámci možností) podporovat partnerskou spolupráci mezi relevantními subjekty.

13. Kteří partneři se podíleli na realizaci projektu a v čem spočívala jejich činnost?
(max. 200 slov)

WHITE LIGHT I, z. ú. – tvorba programu, zpracování dokumentace pro certifikaci, žádost o certifikaci a absolvování místního certifikačního šetření, realizace projektu, proškolení a supervize externích lektorů, organizační zajištění projektu a jeho odborná garance.

Ústecký kraj – finanční podpora certifikace projektu (r. 2017), od r. 2019 jeden z donátorů.

Úřad vlády ČR - RVKPP – hlavní donátor (100% hrazení nákladů projektu do roku 2018).

Pedagogicko-psychologická poradna ÚK – propagace projektu, představení projektu na konferenci v r. 2018 a na metodických poradách školních metodiků prevence.

Školy v Ústeckém kraji – ve kterých je projekt realizován. Spolupráce při organizaci a realizaci projektu v jednotlivých zařízeních.

V. Projekt by měl být přenositelný do dalších regionů či členských států EU.

14. Jak je projekt financován a kým? (max. 150 slov)

Projekt je v kontextu financování preventivních programů v ČR financován jednoráčními dotacemi. WHITE LIGHT I, z.ú. jako realizující organizace musí každý rok v předstihu zpracovat strukturovanou žádost o dotaci, kterou předkládá příslušným orgánům veřejné správy:

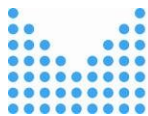
2016 – 2018 – 100% dotace od Úřadu vlády ČR – RVKPP

2019 – Úřad vlády ČR – RVKPP + Ústecký kraj

15. Jaké byly náklady projektu ve smyslu finančním, materiálovém a lidských zdrojů?
(max. 150 slov)

Finanční náklady:

Materiálové náklady: kanceláře s pracovními místy níže uvedených pracovníků vybavené pracovními stoly, židlemi, notebookem, dataprojektorem, tiskárnou/kopírkou/scannerem, laminovačkou, spotřebním kancelářským materiálem (tonery, papíry, barvy apod.), flip-chartem, mobilní telefon, náklady na kancelář (energie), zpracování mezd a účetnictví, cestovné.

Lidské zdroje: vedení organizace WHITE LIGHT I, z. ú. (2), vedení projektu (1), lektori (10 do r. 2018; 14 od 9/2019).

16. Byla provedena nákladově-přínosová analýza? Pokud ano, popište ji (uveďte, jak a kým byla provedena, jaké byly její výsledky apod.). **(max. 150 slov)**

Nákladová analýza je průběžně vyhotovována pro Úřad vlády - RVKPP, a to formou průběžných a závěrečných zpráv dle zadané struktury zohledňující zejména kvantitativní ukazatele výkonů.

V roce 2018 jsme realizovali preventivní program „Všeho (jenom) s (M)írou“ ve 13 ZŠ v Ústeckém kraji pro 952 unicitních žáků 5. – 7. tříd, kteří absolvovali všechny 4 bloky. Realizovali jsme tedy celkem 336 preventivních bloků, kterých se účastnilo celkem 2 258 žáků ZŠ. V prosinci 2018 jsme navíc uskutečnili vzdělávací seminář pro pedagogické a preventivní pracovníky ZŠ v sídle organizace.

Celkové náklady na projekt (2018): 762.000,- Kč. 9 vzdělávacích hodin (4 ucelené bloky za 1 školní rok pro 1 skupinu žáků) realizovaných vždy 2 lektory (musí mít odpovídající certifikované vzdělávání) stálo 788,- Kč/1 žáka.

17. Je potřeba projekt nějak upravit, aby bylo možné jeho úspěšné přenesení do dalšího regionu či členského státu EU?

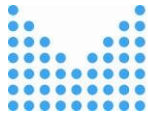
Projekt je přenositelný do jiného regionu či členského státu EU pod podmínkou jazykové úpravy se zohledněním případných rozdílných kulturních tradic.

18. Má realizace projektu v jiném regionu či členském státě EU smysl? Uveďte důvody.

Realizace v jiném regionu či členském státu EU má smysl, protože se jedná o prevenci závislostí dětí, se kterou se setkávají odborníci v celé Evropě. Jedná se o narůstající problém vyspělých zemí, před kterým není možné „zavírat oči“. Proto každý projekt, který je vytvořen odborníky (adiktology) a je podpořen další odbornou veřejností (RVKPP, MŠMT), je vhodné podpořit a šířit do dalších regionů. Pouze komplexní odborná prevence může pomoci tuto problematiku minimalizovat.

Uveďte krátký popis projektu (abstrakt) **(max. 150 slov)**

Projekt „**Všeho (jenom) s (M)írou**“ je autorský, interaktivní preventivní program pro žáky 5. – 7. tříd ZŠ (10 – 13 let), který si klade za cíl předat žákům hravou formou objektivní informace o návykových látkách, závislostním chování, včetně tzv. nelátkových závislostí, inspirovat je ke zdravému životnímu stylu a vybavit je odpovídajícími znalostmi a sociálními dovednostmi. Projekt staví na partnerském, participativním přístupu k žákům, lektori je nepoučují ani nezastrašují či nezakazují, ale spolu s nimi hledají formou diskusí a zážitkových her odpovědi na otázky, jež s tématy ne-/užívání návykových látek, IT či sociálních sítí souvisejí a hledají jejich zdravou a bezpečnou míru. Projekt sestává ze 4 tematických bloků, které se žáky

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

PREVENČE
SE MUSÍ VYPLATIT

realizují v průběhu jednoho školního roku 2 lektori s odpovídajícím výcvikem. Bloky zprostředkovávají obecné informace o závislostech, ale i o specifických formách chování s potenciálem vzniku závislostí přiměřeně věku žáků – tj. kouření, užívání alkoholu, hazardnímu hraní/sázení, internetu, IT a sociálních sítí.